

ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

<https://doi.org/10.26565/1684-8489-2026-1-07>
УДК 351:340.13:004(477)

Кудь Александр Александрович,
доктор філософії з публічного управління та адміністрування,
генеральний директор Товариства з обмеженою відповідальністю «Сімкорд»,
вул. Отакара Яроша, 18А, м. Харків, 61166, Україна
e-mail: Alexander.Kud@simcord.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5753-7421>

ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО РЕСУРСУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЦИФРОВОГО СУВЕРЕНІТЕТУ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Анотація. У статті проведено концептуально-теоретичне дослідження проблеми визнання інформаційного ресурсу самостійним об'єктом публічно-управлінських правовідносин у контексті забезпечення цифрового суверенітету України. Запропоновано концепт «об'єктного дефіциту» публічного управління в цифрову епоху, за якого реальний предмет цифрових відносин – інформаційний ресурс – не має юридично визнаного статусу і саме тому залишається поза безпосереднім регуляторним впливом держави. Систематизовано базові ознаки інформаційного ресурсу як самостійного об'єкта правовідносин у трирівневій рамці: технологічний, економіко-правовий та інформаційно-прикладний рівні постають як єдина система його кваліфікації. Виокремлено його походність від первинного активу, належність до результатів інтелектуальної діяльності та функціональну унікальність у середовищі децентралізованої інформаційної платформи. Обґрунтовано, що цей дефіцит породжує триєдну асиметрію цифрової взаємодії – суб'єктності, довіри і цінності – і може бути подоланий лише через категоріальне оновлення базової об'єктно-суб'єктної моделі публічного управління, а не шляхом удосконалення окремих галузевих законів. Доведено, що визнання правосуб'єктності інформаційного ресурсу є передумовою для двох публічно-управлінських механізмів: довірених інформаційних ресурсів за принципом «право реалізується через довірену цифрову інфраструктуру» і цифрової безбар'єрності як інклюзивного правосуб'єктного доступу. Запропоновано напрями змін у державній і обласних політиках України на цикл 2026–2030 рр. Кореневою проблемою, на яку спрямовано дослідження, є системна неспроможність наявної моделі публічного управління регулювати цифрові відносини без юридичного визнання їх реального предмета – інформаційного ресурсу. Стаття відкриває серію одноосібних публікацій автора, присвячену послідовному розкриттю цієї кореневої проблеми у понятійному, нормативному, інституційному та інструментальному вимірах.

Ключові слова: інформаційний ресурс; цифровий суверенітет; публічне управління; децентралізовані інформаційні платформи; віртуальний актив; об'єктний дефіцит; асиметрія цифрової взаємодії; шарингова економіка даних; цифрова безбар'єрність.

Як цитувати: Кудь А. А. Правосуб'єктність інформаційного ресурсу як передумова цифрового суверенітету у публічному управлінні. *Актуальні проблеми державного управління*. 2026. № 1 (68). С. 127–147. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2026-1-07>

In cites: Kud, A.A. (2026). Legal Personality of an Information Resource as a Precondition for Digital Sovereignty in Public Administration. *Pressing Problems of Public Administration*, 1 (68), 127–147. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2026-1-07> [in Ukrainian].

© Кудь А. А., 2026

 This is an open access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution License 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

ISSN 1684-8489. *Pressing Problems of Public Administration*, 2026, № 1 (68)

127

Постановка проблеми у загальному вигляді і визначення раніше не визначених аспектів. Один із відомих парадоксів цифрової трансформації публічного управління полягає у тому, що чим масштабніше держави намагаються регулювати цифрову сферу, тим менший реальний контроль вони мають над процесами, які в ній відбуваються. Зростає кількість законів про захист персональних даних, ускладнюються регуляторні режими щодо платформ, з'являються спеціалізовані відомства – і паралельно відбувається протилежне: концентрація фактичної влади у глобальних інформаційних платформах зростає, цифровий слід громадянина монетизується без його реальної згоди, а держава дедалі частіше виявляється у позиції наздоганяючого регулятора. Ця асиметрія – не тимчасовий збій, а системна риса наявної моделі, і вона потребує саме публічно-управлінського пояснення, а не суто технологічного чи економічного.

Класична школа публічного управління виходить із того, що адміністративна діяльність завжди має чітко окреслений об'єкт – територію, природний ресурс, суспільну послугу, конкретне правовідношення. Об'єкт є не формальною деталлю, а онтологічною умовою регулювання: без зрозумілого, юридично визнаного об'єкта неможливо ані описати правовідносини, ані визначити їх суб'єктів, ані встановити межі повноважень публічної влади. У цифровому ж середовищі цей об'єкт «вислизає». Те, що насправді циркулює, формує цінність і визначає поведінку учасників – структуровані потоки інформації про осіб, операції, активи, процеси, – не має ані власної правосуб'єктності, ані сталого режиму обігу, ані визнаного місця у системі об'єктів публічного управління. Держава регулює персональні дані як вузький фрагмент інформації, електронні сервіси як форму надання послуг, реєстри як технічну інфраструктуру, проте реальний предмет суспільних відносин – інформаційний ресурс як сутнісно новий об'єкт – залишається у нормативно-правовій сірій зоні.

Цю проблему вже сформульовано у дослідженнях природи віртуальних активів: одна з ключових перешкод сучасної нормотворчості полягає у спробах регулювати об'єкт, не розібравшись у природі його походження, що неминуче призводить до правових деформацій і помилкового встановлення режиму [9]. Для приватного права це питання вже артикульоване й частково осмислене; для публічного управління – практично ні. Саме тому тези про класифікацію віртуальних активів за технологічною, економіко-правовою та інформаційно-прикладною природою [9], а також про децентралізовані інформаційні платформи як інструмент модернізації публічного управління [20; 10] потребують продовження у напрямі, який ще не отримав належного розроблення, – у напрямі категоріального вписування інформаційного ресурсу як самостійного об'єкта саме публічно-управлінських, а не лише цивільних правовідносин.

Об'єктом дослідження є механізм публічного управління в умовах цифрової трансформації; предметом – правосуб'єктність інформаційного ресурсу як передумова цифрового суверенітету. Цифровий суверенітет слід розуміти тут не як ізоляціоністську конструкцію й не як технологічну автаркію, а як здатність публічної влади та суспільства зберігати контроль над структуруванням й обігом інформаційних ресурсів, що циркулюють у межах юрисдикції і впливають на життя громадян. У цьому розумінні цифровий суверенітет залежить не від кордонів дата-центрів, а від того, чи має держава юридичний доступ до самої причини відносин – до інформаційного ресурсу як їх об'єкта.

Огляд літератури. Питання про природу об'єкта публічного управління має тривалу інтелектуальну історію. У класичній доктрині нової доби – від веберівського проєкту раціональної бюрократії до повоєнних розробок з адміністративного права – об'єктом регулювання слугували матеріальні і нормативні сутності з чітко окресленими межами: територія, бюджет, державна послуга, нормативний акт, конкретне правовідношення. Українська школа державного управління успадкувала цю рамку через серію фундаментальних праць другої половини ХХ і початку ХХІ ст. [1; 2; 4], у яких послідовно сформульовано поняття об'єкта державного управління, опрацьовано інституційну архітектуру публічної влади та обґрунтовано принципи делегування і розмежування повноважень. У безпековому контурі ця рамка отримала поглиблення через визначення системних засад національної безпеки і поступовий перехід від «державного» до «публічного» управління із включенням у поле розгляду недержавних суб'єктів і громадянського суспільства [3; 15; 16]. Спільне у всіх цих традиціях те, що об'єктна рамка в них залишилася переважно індустріальною за своєю природою: вона не передбачала структурованих потоків інформації як самостійних об'єктів регулювання.

Перехід до постіндустріальної проблематики у вітчизняному дослідницькому полі окреслився впродовж останніх років. У роботах О. В. Карпенка запропоновано триєдиний – інституційний, технологічний, антропологічний – розгляд цифрової трансформації публічного управління, у межах якого антропологічний вимір отримує особливе значення; цифрову трансформацію юрисдикцій кваліфіковано одночасно як виклик для традиційного публічного управління і як його закономірну еволюцію [6]; на матеріалі публічно-приватного партнерства навколо спортивної інфраструктури показано, як категорія платформи переростає інструментальний рівень і починає формувати власне середовище правовідносин [5]. Безпосереднім емпірико-теоретичним містком до проблематики цифрового суверенітету слугує платформна модель громадянської участі в концепції smart-city для повоєнних українських міст [18]: у ній обґрунтовано, що архітектура цифрової платформи може виступати інтеграційним середовищем багатостороннього публічно-приватного громадянського партнерства, а ефективність такого середовища напряду залежить саме від статусу інформаційного ресурсу як його об'єкта.

Паралельно з публічно-управлінською традицією розгортається лінія робіт із комплексної природи віртуальних активів, у межах якої інформаційний ресурс уперше системно отримав власну категоріальну рамку. У [9] обґрунтовано трирівневу класифікацію віртуальних активів за принципом комплексності їхньої природи (технологічної, економіко-правової, інформаційно-прикладної); виокремлено категорію токенизованого активу і її різновиди; інформаційний ресурс цифрового активу окреслено як самостійний об'єкт правовідносин і об'єкт інтелектуальної власності власника первинного активу [9, с. 78–80]. У продовженні цієї лінії [20] показано, як децентралізовані інформаційні платформи трансформують саму архітектуру публічного управління, переносючи частину функцій довіри з адміністративного апарату у програмно-протокольний рівень; у [10] здійснено порівняльний аналіз глобальних і державних регуляторних практик щодо віртуальних активів та запропоновано підхід для України. Сукупно ця група публікацій утворює ту теоретичну базу, на якій ця стаття ставить наступне за логікою питання: як категорія інформаційного ресурсу, юридично відпрацьована у приватноправовому полі, може бути перенесена у поле саме публічного управління і які системні наслідки це матиме.

Нарешті – нормативно-аналітичний контур Європейського Союзу і провідних міжнародних організацій 2022–2024 рр. Регламент (ЄС) 2022/868 [23] закріпив категорію «послуг посередництва даних» (data intermediation services), запровадив поняття «альтруїзму даних» (data altruism) і визначив інституційні передумови довіреного обігу даних у межах ЄС. Регламент (ЄС) 2023/2854 [24] продовжив цю лінію через правила доступу до даних, що генеруються підключеними пристроями, і встановлення обов'язків ділитися даними у визначених категоріях відносин. Доповідь ОЕСР Going Digital Toolkit 2024 р. [22] зафіксувала поняття data governance ecosystems як рамку для координації дій публічного, приватного та громадянського секторів навколо даних. Особливої уваги заслуговують роботи з цифрового суверенітету і публічної вартості [21], доповідь Світового економічного форуму про справедливу економіку даних [25] і праці з етики штучного інтелекту [19]. Ці джерела демонструють, що практика випереджає теорію: інституційні рішення вже формуються, проте категоріальна основа – саме поняття об'єкта – у них залишається імпліцитною. Заповнити цей пробіл і є завданням нашої статті, що відкриває серію одноосібних публікацій, у якій корінна проблема об'єктного дефіциту буде послідовно розгорнута у понятійному, нормативному, інституційному та інструментальному вимірах.

Мета статті. Метою статті є обґрунтувати правосуб'єктність інформаційного ресурсу як самостійного об'єкта публічно-управлінських правовідносин у контексті забезпечення цифрового суверенітету України. Завдання дослідження: концептуалізувати «об'єктний дефіцит» публічного управління в цифрову епоху; систематизувати ознаки інформаційного ресурсу як самостійного об'єкта правовідносин у трирівневій рамці його походності; розкрити триєдину асиметрію цифрової взаємодії як прямий наслідок цього дефіциту; обґрунтувати два публічно-управлінські механізми, що відкриваються за визнання правосуб'єктності інформаційного ресурсу, – механізм довірених інформаційних ресурсів за принципом «право реалізується через довірену цифрову інфраструктуру» і механізм цифрової безбар'єрності як інклюзивного правосуб'єктного доступу; окреслити напрями змін у державній і регіональній політиках України на цикл 2026–2030 рр.

Методологія дослідження. Логіка цього дослідження є індуктивною і виходить із спостереження за стійкими розривами між нормативною рамкою цифрового регулювання і фактичним перебігом цифрових відносин. В основу покладено переконання, що проблема не у нормотворчій техніці і не у швидкості ухвалення законів, а у відсутності у класичній об'єктно-суб'єктній моделі публічного управління того об'єкта, який реально циркулює у цифровому просторі і визначає поведінку учасників. Із цього твердження природно розгортається й уся послідовність викладу: спершу фіксується сама нестача – об'єктний дефіцит публічного управління; далі окреслюються контури того об'єкта, якого бракує, – інформаційний ресурс у трирівневій рамці його природи; за цим описуються наслідки нестачі для трьох ключових учасників цифрової взаємодії – громадянина, платформи і держави – у вигляді триєдиної асиметрії; і нарешті проступають два механізми публічного управління, що відкриваються за умови визнання правосуб'єктності інформаційного ресурсу, та контури відповідних змін у державній і обласних політиках України.

Дослідження поєднує три напрями роботи з матеріалом. Перший – критичне читання нормативно-правових документів, серед яких Конституція

України [8], Цивільний кодекс України [17], профільні закони про інформацію, захист персональних даних, електронні комунікації та електронну ідентифікацію [11; 12; 13; 14], а також ключові нормативні акти ЄС у сфері даних [23; 24]; кожен документ читається на двох рівнях – задекларованої категоріальної архітектури та фактичної придатності для регулювання інформаційного ресурсу як самостійного об'єкта. Другий – це вже і теоретичне моделювання, що «розвиває» класифікацію віртуальних активів [9] із базовою моделлю об'єктно-суб'єктної структури публічного управління [1; 15; 16] і дає у підсумку концептуальну рамку інформаційного ресурсу як самостійного об'єкта публічно-управлінських правовідносин. Третій – концептуальна діагностика, у межах якої побудована модель зіставляється з нормативно-аналітичними матеріалами міжнародних організацій 2022–2024 рр. [22; 23; 24] і з вітчизняним полем досліджень платформних механізмів публічного управління [5; 6; 18]. Робота не вдається до кількісного оцінювання і свідомо обмежується концептуальним рівнем, оскільки її мета – категоріальна, а не вимірвальна.

Окремо важливо позначити дослідницький контекст, у якому ця стаття народжується. Вона є природним продовженням багаторічної інженерно-теоретичної роботи автора в межах діяльності ІТ-компанії «Сімкорд» (м. Харків) і співпраці з громадською організацією «Науково-дослідний центр економіко-правових рішень у сфері застосування технологій розподіленого реєстру» (далі – ГО «НДЦ блокчейн-рішень»). У цих двох інституційних середовищах протягом понад десяти років опрацьовувалися практичні завдання побудови децентралізованих інформаційних платформ, проектування криптоконтейнерів як технічного носія інформаційного ресурсу, тестування протокольних механізмів довіри і прикладні задачі токенизації первинних активів. Теоретичні результати, що формувалися паралельно з інженерною практикою, послідовно узагальнено у попередніх публікаціях [9; 10; 20] і у спільних розробках з академічним середовищем [18]; ця стаття переносить ту саму лінію роботи у площину публічно-управлінських правовідносин, де вона ще не була експліцитно сформульована, і саме у такому перенесенні вбачається авторський внесок.

Декларація щодо використання інструментів штучного інтелекту.

Підготовка цієї статті відповідає сучасним академічним стандартам прозорості щодо застосування генеративних моделей. Інструменти штучного інтелекту – великі мовні моделі загального призначення – використовувалися автором виключно як технічне допоміжне середовище: для перевірки граматики і узгодження української наукової стилістики, для пошуку і впорядкування бібліографічних записів за форматом ДСТУ та APA, для технічної верстки таблиць й ілюстративних схем. Жодне з концептуальних положень статті – формулювання поняття об'єктного дефіциту публічного управління, трирівнева рамка природи інформаційного ресурсу, триєдина асиметрія цифрової взаємодії, два публічно-управлінські механізми, обґрунтування політик 2026–2030 рр. – не запозичено з даних генеративних моделей; усі концептуальні рішення є результатом самостійного теоретичного аналізу автора, що ґрунтується на його ж попередніх публікаціях [9; 10; 20], на нормативно-аналітичній базі, цитованій у статті, а також на багаторічному емпіричному матеріалі, накопиченому в межах інженерно-аналітичної практики ІТ-компанії «Сімкорд» і ГО «НДЦ блокчейн-рішень». Відповідно до принципів академічної доброчесності, генеративні моделі не виступали ані співавтором, ані самостійним дже-

релом аргументів; усі цитування і посилання звірено автором уручну за оригінальними джерелами. Автор бере повну відповідальність за зміст роботи, за коректність інтерпретацій цитованих джерел і за обраний категоріальний апарат.

Виклад основного матеріалу. Виклад розгортається індуктивно – від спостереження за категоріальним розривом, через теоретичну рамку, що цей розрив закриває, до двох механізмів публічного управління, що з неї випливають, і конкретних напрямів державної та обласних політик на цикл 2026–2030 рр.

Класична об'єктно-суб'єктна модель публічного управління складалася у дисциплінарному полі індустріальної доби. Об'єктом виступали територія, природний ресурс, населення, соціальна послуга, нормативно врегульовані правовідносини. Кожен із цих об'єктів мав чітко визначені фізичні або юридичні межі, належність, режим обігу, відповідального суб'єкта. Публічна влада вступала в управлінські відносини, маючи перед собою упредметнений об'єкт, з приводу якого формувалися повноваження, процедури і відповідальність.

У цифровому середовищі цей категоріальний апарат працює зі збоями. Реальним предметом більшості сучасних відносин у публічно-управлінській сфері виступає інформаційний ресурс – структурована сукупність даних про особу, об'єкт, процес або правовідношення, що циркулює у певній цифровій інфраструктурі. Однак інформаційний ресурс як такий не має у вітчизняному законодавстві ані самостійної дефініції, ані визначеного режиму обігу, ані суб'єктно-об'єктної конфігурації. Закон України «Про інформацію» [14] оперує поняттям «інформація» у його загальному значенні, Закон України «Про захист персональних даних» [13] виділяє лише вузький фрагмент – персональні дані, Закон України «Про електронні комунікації» [11] регулює інфраструктуру передачі даних, але не самі дані. У результаті виникає те, що ми пропонуємо називати об'єктним дефіцитом публічного управління: реальний предмет цифрових відносин не отримує юридичного статусу об'єкта, що породжує системну неможливість повноцінного публічно-управлінського втручання.

У таблиці 1 зведено базові відмінності між класичним об'єктом публічного управління та інформаційним ресурсом, що дає змогу побачити обсяг категоріального розриву. Відмінності стосуються не периферійних, а саме конститутивних рис об'єкта: способу існування, носія, можливості одночасного перебування у багатьох суб'єктів, режиму обігу, юридичної кваліфікації. Жодна з характеристик класичного об'єкта не переноситься на інформаційний ресурс автоматично, що і пояснює, чому правовий апарат, побудований навколо першого, дає системні збої при спробі застосовувати його до другого.

На нашу думку, науковою основою для виведення інформаційного ресурсу зі статусу імпліцитної категорії у статус самостійного об'єкта правовідносин слугує трирівнева класифікація віртуальних активів, обґрунтована у [9]. У ній принципово важливі для нашого аналізу три положення. Перше: природа віртуального активу є комплексною і поєднує технологічний, економіко-правовий та інформаційно-прикладний рівні; саме на третьому, інформаційно-прикладному, рівні виокремлюється категорія цифрового активу як такого, що ґрунтується на інформаційному ресурсі. Друге: інформаційний ресурс цифрового активу є самостійним об'єктом майнових правовідносин і водночас об'єктом прав інтелектуальної власності власника первинного акти-

ву [9, с. 76]. Третє: інформаційний ресурс має властивості, відмінні від інших видів вихідних активів, – «достовірність, незмінність, структурованість» – які постають саме у середовищі децентралізованої інформаційної платформи [9, с. 75].

Таблиця 1. Об'єктний дефіцит публічного управління: класичний об'єкт versus інформаційний ресурс

Table 1. The object deficit of public administration: classical object versus information resource

Параметр Parameter	Класичний об'єкт ПУ Classic control object	Інформаційний ресурс Information resource
Спосіб існування	Матеріальний або нормативно-правовий	Цифровий, у програмно-апаратному середовищі
Носій	Локалізований у просторі (територія, об'єкт нерухомості, документ)	Розподілений, відтворюваний без втрати оригіналу
Перебування у користуванні	В одного суб'єкта одночасно	Одночасно у багатьох суб'єктів без шкоди оригіналу
Режим обігу	Цивільний оборот речей, прав, послуг	Невизначений; фрагментарно регулюється через персональні дані
Юридична кваліфікація	Усталена (річ, право, інформация як благо)	Невизначена; відсутня самостійна категорія в законодавстві
Об'єктивна цінність	Визначається ринком або нормативом	Визначається мережевим використанням, поза прямим обігом

* Складено автором на основі аналізу Закону України «Про інформацію» [14], Закону України «Про захист персональних даних» [13] і класифікації віртуальних активів [9].

* Compiled by the author based on the analysis of the Law of Ukraine "On Information" [14], the Law of Ukraine "On Personal Data Protection" [13] and the classification of virtual assets [9].

У публічно-управлінському ракурсі ці положення дають змогу зробити крок, що у попередніх роботах залишався за межами цивільно-правового аналізу: визнати інформаційний ресурс самостійним об'єктом саме публічно-управлінських правовідносин. Це визнання має чотири складові, систематизовані нижче.

По-перше, самостійність об'єкта. Інформаційний ресурс не зводиться до жодної з традиційних категорій інформаційного права – ані до «персональних даних», ані до «інформації» у загальному значенні, ані до «бази даних» як об'єкта суміжних прав. Він є саме структурованою сукупністю інформації про первинний актив, що отримує властивості достовірності й незмінності у середовищі децентралізованої інформаційної платформи. По-друге, похідність. Інформаційний ресурс завжди похідний від первинного активу: майна, права, особистого або суспільного блага. Похідність визначається не технологічно, а юридично – через сукупність прав та обов'язків власника первинного активу, відображену в інформаційному ресурсі. По-третє, належність до результатів інтелектуальної діяльності. Сама форма фіксації інформації про первинний актив – структурування, типізація, формалізація відносин – створюється власником первинного активу і має ознаки об'єкта прав інтелектуальної власності [9, с. 76]. По-четверте, середовищна зумовленість. Інформаційний ресурс набуває своїх специфічних властивостей лише у децентралізованій інформаційній платформі, яка забезпечує ідентифікацію учасників, неспростовність записів і протокольну реалізацію відносин.

Трирівнева рамка природи інформаційного ресурсу

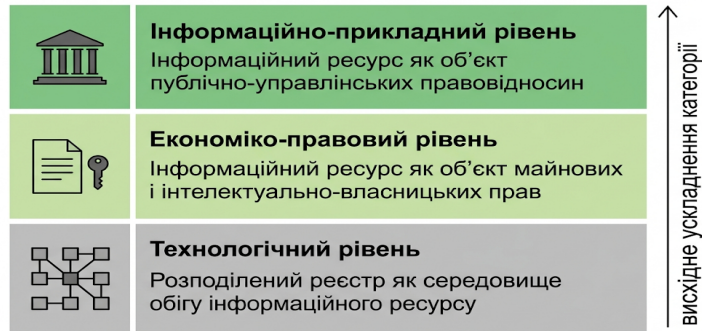

Рисунок 1. Трирівнева рамка природи інформаційного ресурсу
Figure 1. Three-tiered framework of the information resource nature

Розгорнуте співвідношення трьох ключових категорій – актив, інформаційний ресурс і цифровий актив – представлено у відкритій базі знань Системи Bitbon [7]. Актив виступає у ній першочерговим: процедура оцифрування зводиться до створення на його основі інформаційного ресурсу і випуску одиниць допуску до нього – самого цифрового активу. Об'єктність інформаційного ресурсу пояснюється через категорію «об'єкт у квадраті», добре відому вітчизняній правовій доктрині. Цифровий актив у такій рамці кваліфікується лише як право на доступ до інформаційного ресурсу: він дає право користування ним, але не означає права власності на сам інформаційний ресурс. У цьому й полягає принцип «право на право», що дозволяє суб'єкту оперувати правом на інформаційний ресурс, похідним від права на цінність, тоді як сама цінність (актив) залишається у її власника [7]:

- актив є першочерговим і визначальним щодо цифрового активу;
- інформаційний ресурс утворюється у процесі оцифрування активу і фіксує комплекс прав та обов'язків суб'єктів щодо нього;
- цифровий актив виражається в одиницях допуску до інформаційного ресурсу і обертається у середовищі розподіленого реєстру;
- актив, інформаційний ресурс і цифровий актив – три самостійні об'єкти правовідносин, що співіснують у межах одних і тих самих суспільних відносин [7].

Що ця рамка означає на рівні щоденної практики, варто проілюструвати на простих сюжетах. Будь-який актив – автомобіль, квартира, диплом, медична картка – у наявній моделі існує у двох вимірах: як юридичний об'єкт у власника та як набір даних у різних реєстрах, без юридично оформленого посередника, який би відповідав за цілісність і прозорість їх інформаційного відображення. Запропонована рамка передбачає саме такого посередника: інформаційний ресурс, що належить власнику первинного активу, фіксується у децентралізованому середовищі і доступний іншим учасникам виключно через цифровий актив – одиниці допуску, які власник видає визначеним суб'єктам у визначеному обсязі і на визначений строк. Для публічного управління це означає принципову зміну архітектури: держава перестає бути одно-

часно реєстратором, розпорядником і верифікатором даних – натомість стає гарантом протоколу, у межах якого власник самостійно керує доступом до свого інформаційного ресурсу, а орган влади отримує верифіковані одиниці допуску для виконання своєї функції:

– громадянин видає лікарю певний обсяг прав, виражених у формі одиниць цифрового активу, для перегляду конкретного медичного епізоду без передачі повного обсягу даних;

– власник нерухомості керує доступом нотаріуса і покупця до інформаційного ресурсу про обтяження через окремі одиниці допуску;

– орган публічної влади видає громадським об'єднанням одиниці цифрового активу для верифікації окремих бюджетних транзакцій без розкриття всього масиву;

– територіальна громада формує спільний інформаційний ресурс про регіональні рішення і керує доступом до нього через одиниці цифрового активу у власній системі врядування.

Цивільно-правовий ракурс. Цивільне право України оперує усталеним переліком об'єктів цивільних прав – речі, гроші, цінні папери, інше майно, майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної діяльності, інформація, особисті немайнові блага (ст. 177 ЦК України) [17]. Інформація у цьому переліку фігурує як одне з благ, проте без розкриття структури і режиму обігу. Інформаційний ресурс – за визначенням, прийнятим у [9], – не дорівнює інформації як такої: він є структурованою формою її фіксації, прив'язаною до конкретного первинного активу, ідентифікованою у середовищі і виконувано-чинною за рахунок протокольної реалізації [9, с. 75–76]. Цивілістично коректно говорити про інформаційний ресурс як про окремий вид об'єкта прав, що поєднує ознаки результату інтелектуальної діяльності (форма) і майнового права (зміст). Саме у такій кваліфікації знімається подвійність, яка інакше залишається непереборною: чи інформаційний ресурс – це немайнове благо, до якого не можна застосовувати майнові режими, чи це майно, яке тоді мало б мати товарний оборот без додаткових юридичних застережень. Жодна з цих позицій сама по собі не вичерпує природи об'єкта; вичерпує її саме третя – визнання інформаційного ресурсу новим видом об'єкта прав, з власним правовим режимом, побудованим на синтезі майнового й інтелектуально-власницького підходів. Запровадження такої категорії у Цивільний кодекс – перспектива не тільки реалістична, а й вкрай необхідна для того, щоб публічне право отримало суміжний із ним інструментарій.

Об'єктний дефіцит публічного управління не залишається теоретичною абстракцією: він матеріалізується у вигляді стійкої триєдиної асиметрії між основними учасниками цифрової взаємодії – громадянином, платформою і державою. Ця асиметрія є відтворюваною і не зводиться до недосконалої законодавства або технологічної відсталості; вона є структурним наслідком категоріальної нестачі.

Асиметрія суб'єктності. Громадянин у цифровому просторі перебуває фактично у позиції об'єкта: інформація про нього збирається, агрегується, монетизується та використовується для зворотного впливу на його ж поведінку через таргетовану рекламу, алгоритмічні стрічки, профільоване ціноутворення – однак сам він не має ані повноцінного контролю над цією інформацією, ані інструментів її захищеного використання, ані механізмів отримання справедливої частки створеної на її основі цінності. Платформа, навпаки,

виступає у позиції фактичного, але юридично не оформленого суб'єкта: вона визначає правила, контролює інфраструктуру, формує економічні потоки, при цьому не несучи відповідальності, співмірної з обсягом її впливу. Держава ж займає позицію регулятора, що завжди запізнюється, бо не має юридичного доступу до самої причини відносин – до інформаційного ресурсу як їх об'єкта.

Асиметрія довіри. Сучасна модель ґрунтується на адміністративному примусі та централізованих посередниках – банках, нотаріусах, реєстраторах, операторах баз даних, – які виконують функцію верифікації фактів і виконання зобов'язань. Це породжує парадокс: держава змушена нарощувати апарат контролю там, де технологічно можна було б забезпечити неспростовність даних й автоматичне виконання угод, та одночасно – втрачає довіру там, де її традиційні посередники виявляються вразливими (витоки даних, корупційні ризики, технологічні збої). Громадські об'єднання, ініціативні групи, територіальні громади як потенційні носії розподіленої довіри не мають ані інфраструктурного, ані юридичного інструментарію для перетворення своєї довіри на функціональний елемент публічного управління.

Асиметрія цінності. У наявній моделі цифрова економіка побудована за логікою екстрактивної ренти: дані як нафта, що видобуваються одними учасниками і споживаються іншими, причому власники цих даних до власне розподілу цінності не мають жодного відношення. Цінність створюється не через використання даних у мережевих взаємодіях за згодою їх власників, а через їх однібічне накопичення платформами. Поки інформаційний ресурс не визнаний об'єктом, навколо якого можна вибудувати справедливую систему прав та обов'язків учасників, перехід до моделі «дані як спільний ресурс із керованими правами» залишається публіцистичним лозунгом, а не реалістичною інституційною стратегією [25].

У таблиці 2 зведено три виміри асиметрії з прив'язкою до позицій трьох ключових учасників цифрової взаємодії. Зведення показує, що жодна з трьох позицій не може бути повноцінно реалізована у наявній моделі: громадянин не має правосуб'єктності, платформа не має юридичної відповідальності, держава не має об'єкта регулювання. Усі три «дефіцити» розв'язуються одночасно і одним інструментом – визнанням правосуб'єктності інформаційного ресурсу.

Визнання правосуб'єктності інформаційного ресурсу не є самоцілним актом юридичної кодифікації. Його практичне значення полягає в тому, що відкриваються два публічно-управлінські механізми, кожен із яких знімає одну зі сторін триєдиної асиметрії і водночас працює на іншу. Перший механізм – довірені інформаційні ресурси за принципом «право реалізується через довірену цифрову інфраструктуру». Другий – цифрова безбар'єрність як інклюзивний правосуб'єктний доступ. Обидва механізми мобілізують внутрішні ресурси суспільства – здатність до самоорганізації, протокольну дисципліну, репутаційний капітал – і трансформують їх у функціональні елементи публічного управління.

Механізм перший: довірені інформаційні ресурси. Сутність механізму полягає у тому, що виконувані цифрові регламенти автоматично породжують юридично значущі факти й документи без додаткового втручання посередника. Якщо інформаційний ресурс має правосуб'єктність, то фіксація у ньому певної дії за визначеною процедурою має статус юридичного факту: договір вважається укладеним, платіж проведеним, право зареєстрованим, обов'язок виконаним. Технологічно цей механізм спирається на децентралізовані інформаційні платформи [20] і протоколи неспростовності записів; юридично – на

категорію довіреного інформаційного ресурсу, що оформлюється у спеціальному правовому режимі. У вітчизняному полі частковий рух у цьому напрямі вже зроблено через Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [12], проте сама категорія довіреного інформаційного ресурсу як самостійного об'єкта у ньому не закріплена. ЄС у Регламенті 2022/868 [23] використовує близьку конструкцію через категорію data intermediation services і довірених посередників обігу даних. Для України адаптація цього підходу через визнання правосуб'єктності інформаційного ресурсу дозволила б замінити частину адміністративного контролю автоматичною дисципліною коду, не втрачаючи, а посилюючи функцію публічного управління.

Механізм другий: цифрова безбар'єрність як інклюзивний правосуб'єктний доступ. Класичне розуміння безбар'єрності зосереджене на фізичному доступі осіб з інвалідністю до публічних просторів і послуг. Цифрова безбар'єрність повертає категорію у її загальніше значення: це гарантований інклюзивний доступ кожного учасника цифрової взаємодії до повноцінної правосуб'єктності у цифровому середовищі. У наявній моделі такий доступ має лише платформа; громадянин, навіть формально маючи цифровий профіль, не має повноцінної інструментарію керування своїми інформаційними ресурсами і не виступає у цифровому просторі як суб'єкт у строгому розумінні. Цифрова безбар'єрність у запропонованому розумінні передбачає три рівні: технічний (доступ до інфраструктури і протоколів незалежно від географії і соціального статусу), юридичний (правосуб'єктність кожного учасника відносно його інформаційних ресурсів), культурно-репутаційний (неспростовність історії взаємодії як основа для накопичення репутаційного капіталу і нових можливостей). У цьому розумінні безбар'єрність змикається з відкритою моделлю громади, на яку прямо вказує платформна логіка участі [18]: репутація відкриває нові можливості, а не виключає з них; регіональні і соціальні особливості враховуються через адаптивні правові фреймворки без цифрової стигматизації.

Таблиця 2. Триєдина асиметрія цифрової взаємодії та позиції її учасників

Table 2. Triune asymmetry of digital interaction and the positions of its participants

Вимір асиметрії Dimension of Asymmetry	Громадянин Citizen	Платформа Platform	Держава State
Суб'єктність	Фактично об'єкт; немає інструментарію контролю	Фактичний суб'єкт без юридичної відповідальності	Регулятор без юридичного доступу до об'єкта
Довіра	Втрачає довіру до посередників; не має альтернатив	Концентрує функції довіри як побічний продукт інфраструктури	Нарощує апарат контролю; втрачає довіру через витоки і збої
Цінність	Виключений із розподілу цінності, що створюється з його даних	Привласнює мережеву ренту з даних	Не може ані оподатковувати, ані легітимно перерозподіляти

* Авторська систематизація на основі аналізу нормативно-аналітичних матеріалів Європейського Союзу [23; 24], доповідей ОЕСР [22] і Світового економічного форуму [25].

* Author's systematization based on the analysis of regulatory and analytical materials of the European Union [23; 24], reports of the OECD [22] and the World Economic Forum [25].

Обидва механізми передбачають принципово іншу архітектуру цифрової взаємодії, у якій цінність даних створюється не через їх однобічне накопичення, а через їх використання у мережевих взаємодіях – за згодою власників і на користь учасників обміну. Штучний інтелект у такій архітектурі функціонує локально на стороні користувача: як персональний асистент, що автоматизує рутинні дії; як захисник інтересів користувача у взаємодії із зовнішніми сервісами; як тренер і радник, що допомагає ухвалювати рішення з опорою на власні дані користувача, а не на агреговані профілі сторонніх платформ. Серед практичних наслідків такої конфігурації – заміна логіки постійного стеження на логіку точкового таргетування: рекламне або сервісне повідомлення з'являється у момент реальної потреби користувача, ініційованої ним самим, а не як результат фонового збору даних про його поведінку. Репутація формується прозоро на підставі верифікованої історії зворотного зв'язку – через голосування, опитування й відкриті оцінки, кожна з яких залишає неспростовний слід; у системі функціонують повноцінні інституції – громадські об'єднання, ініціативні групи, професійні спільноти, – а глобальна інтероперабельність забезпечується єдиними протоколами. Кожен елемент цієї архітектури не реалізується у наявній моделі публічного управління саме тому, що інформаційний ресурс не має у ній правосуб'єктності. І навпаки: визнання правосуб'єктності інформаційного ресурсу [9] відкриває можливість переходу від моделі екстракції до моделі кооперативної взаємодії – без втрати ані ефективності, ані суверенітету (рис. 2).

Два публічно-управлінські механізми, що відкриваються за визнання правосуб'єктності інформаційного ресурсу

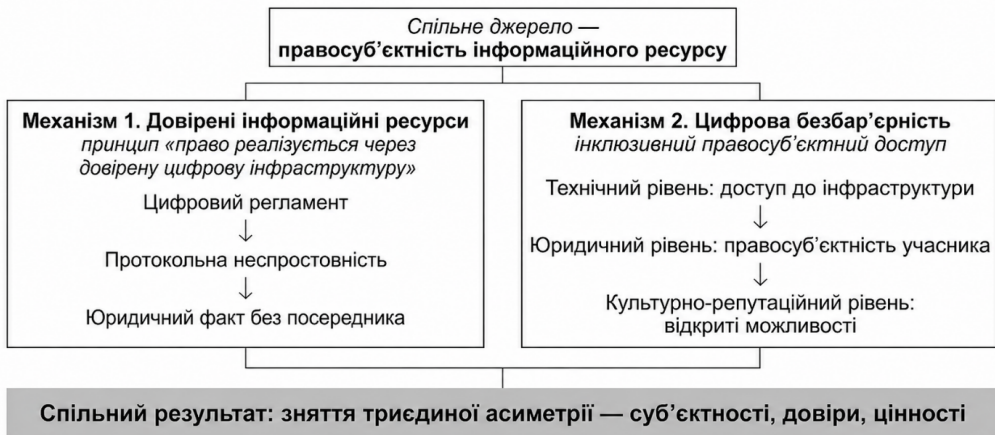

Рисунок 2. Два публічно-управлінські механізми, що відкриваються за визнання правосуб'єктності інформаційного ресурсу

Figure 2. Two public-administration mechanisms enabled by the recognition of legal personality of an information resource

* Авторська схема: лівий контур – механізм довірених інформаційних ресурсів, у якому право набуває машинно-виконуваної та криптографічно перевірюваної форми; правий контур – механізм цифрової безбар'єрності як інклюзивного правосуб'єктного доступу. Складено на основі [9; 18; 20; 23].

* Author's scheme: left contour – mechanism of trusted information resources, in which the right acquires a machine-executable and cryptographically verifiable form; right contour – mechanism of digital barrier-freeness as inclusive legal entity access. Compiled on the basis of [9; 18; 20; 23].

Будь-який публічно-управлінський механізм у цифровому середовищі реалізується не на рівні норми, а на рівні протоколу. Це обставина, до якої вітчизняна школа публічного управління поки що ставиться як до «технічного забезпечення», тоді як насправді це саме інструментальний рівень здійснення публічної влади. Інженерний ракурс додає до цивілістичного аналізу те, без чого правова конструкція залишається ненаповненою.

Архітектурно інформаційний ресурс як об'єкт публічно-управлінських правовідносин має бути реалізованим у вигляді криптоконтейнера – програмної структури, у якій структуровані дані про первинний актив зберігаються разом із метаданими щодо власника, обсягу прав і умов доступу. Такий криптоконтейнер не є просто «зашифрованим файлом»; він є виконуваним об'єктом, який реагує на запити інших учасників протоколу за визначеним регламентом і записує усі звернення в неспростовний журнал. Поверх криптоконтейнерів будується шар протоколів – розподілений реєстр, що забезпечує синхронізацію записів між незалежними вузлами через алгоритм консенсусу. Жоден із цих елементів не є новим у технологічному сенсі: і криптоконтейнери, і протоколи розподіленого реєстру вже понад десятиліття використовуються у практиці децентралізованих інформаційних платформ [9]. Принципово новим є інше – це вже про інституційне рішення про те, що держава визнає юридично значущими ті записи, які з'являються у таких структурах за визначеними протоколами (рис. 3).

Рисунок 3. Логіко-методологічна послідовність розкриття сутності інформаційного ресурсу

Figure 3. Logical and methodological sequence of revealing the essence of an information resource

* Складено за [9; 18; 20; 25].

* Compiled according to [9; 18; 20; 25].

Над протокольним шаром розгортається шар сервісів, серед яких ключову роль відіграє локальний штучний інтелект – програмний асистент, що функціонує на пристрої користувача, аналізує його інформаційні ресурси у його ж інтересах і виступає посередником між користувачем і зовнішніми сервісами. Конструкція принципово відрізняється від наявних хмарних рішень: модель не «бачить» дані користувача в центрі, а навпаки – центр про-

понує запити, на які локальний асистент відповідає від імені користувача, не передаючи самих даних. Це змінює логіку наявних платформ.

Користувач перестає бути об'єктом моніторингу і стає суб'єктом управління своїми ресурсами, а платформа – з фактичного власника даних перетворюється на сервіс, що виконує функцію за чітким регламентом. На цьому розгляд природно влітається у ширшу етичну рамку штучного інтелекту [19]: відповідальність за рішення зміщується з постачальника моделі на власника даних, що технологічно неможливе без локалізації обчислень.

Репутаційний шар будується без накопичення рейтингів і скорингів у класичному сенсі. Замість цього використовується механізм верифікованої історії зворотного зв'язку: голосування, опитування, відкриті оцінки – кожна з яких залишає неспростовний слід. Накопичена історія дає не «бал», а структуру можливостей: за позитивною історією відкриваються нові варіанти доступу, але негативна історія не виключає із системи, а лише обмежує конкретні опції. Це зміщення – від моделі скорингу, що виключає, до моделі диференційованого доступу – принципово важливе для інклюзивності, оскільки знімає логіку цифрової стигматизації, властиву системам соціального рейтингу. Регіональні особливості вписуються в систему адаптивних правових фреймворків: одні й ті самі протоколи можуть мати різну параметризацію в різних регіонах і громадах, не порушуючи інтеоперабельності. Шарингова економіка даних, що виростає поверх цієї архітектури, працює не на зборі, а на спільному використанні: користувачі діляться інформацією, що ними не використовується, зберігаючи контроль і отримуючи компенсацію через репутаційні й економічні механізми. Те, що у наявній моделі здається утопією, у запропонованій – є простим наслідком архітектурного вибору.

Чотиришарова інженерна архітектура екосистеми довірених інформаційних ресурсів

ШАР 4	Публічно-управлінські сервіси і адаптивні правові фреймворки Інструментарій публічного управління; інтеоперабельність українських протоколів з ЄС	↑ висхідне ускладнення функціонального шару
ШАР 3	Локальний ШІ-асистент і протоколи зворотного зв'язку Асистент, захисник, тренер і радник на стороні користувача; голосування, опитування, відкриті оцінки	
ШАР 2	Протоколи розподіленого реєстру Синхронізація записів між незалежними вузлами через алгоритм консенсусу; неспростовність журналу звернень	
ШАР 1	Криптоконтейнери інформаційних ресурсів Програмні структури, у яких зберігаються дані про первинний актив разом із метаданими щодо власника, обсягу прав і умов доступу	

Рисунок 4. Чотиришарова інженерна архітектура екосистеми довірених інформаційних ресурсів

Figure 4. Four-layer engineering architecture of the ecosystem of trusted information resources

* Складено за [9; 20].

* Compiled according to [9; 20].

У вимірі державної політики України на цикл 2026–2030 рр. визнання правосуб'єктності інформаційного ресурсу відкриває кілька конкретних напрямів. На рівні законодавства – запровадження категорії «інформаційний ресурс» у Цивільний кодекс [17] як самостійного об'єкта прав і у спеціальне

публічно-правове регулювання як об'єкта публічно-управлінських правовідносин із власним режимом обігу і юридичним статусом. На рівні нормотворення – закріплення категорії «довіреного інформаційного ресурсу» у законодавстві про електронну ідентифікацію [12] з визнанням протокольних записів у визначеному середовищі юридичними фактами. На рівні регуляторної практики – запровадження аналога європейської конструкції *data intermediation services* [23] для українського ринку з вибудовуванням національного контуру довірених посередників обігу даних. На рівні обласних і місцевих політик – запровадження пілотних проєктів цифрової безбар'єрності у визначених громадах зі спільним користуванням репутаційними і голосувальними протоколами через громадські об'єднання та ініціативні групи [5; 6; 18]; саме регіональний рівень дозволяє відпрацювати адаптивні фреймворки до перенесення їх у загальнонаціональний контур. На рівні міжнародної взаємодії – узгодження українських протоколів із європейськими [23; 24] для забезпечення транскордонної інтероперабельності та участі України у єдиному цифровому просторі ЄС на правах суб'єкта, а не об'єкта регулювання. Усі ці напрями – не послідовні, а паралельні: кожен із них має власну логіку, але максимальний публічно-управлінський ефект досягається лише за їх узгодженого розгортання.

Таблиця 3. Напрями змін у державній і обласних політиках України на цикл 2026–2030 pp.

Table 3. Directions of changes in state and regional policies of Ukraine for the cycle of 2026–2030

Рівень політики Policy Level	Напрямок Direction	Інструментальний крок Instrumental Step
Загальнодержавне законодавство	Запровадження категорії інформаційного ресурсу як самостійного об'єкта	Внесення змін до ЦЗ України [17] і Закону «Про інформацію» [14]
Електронні довірчі послуги	Закріплення категорії довіреного інформаційного ресурсу	Внесення змін до Закону № 2155-VIII [12]; підзаконна нормотворчість
Регуляторна практика	Контур довірених посередників обігу даних (за моделлю DGA)	Запровадження дозвільного режиму на основі Регламенту 2022/868 [23]
Обласна політика	Пілотні проєкти цифрової безбар'єрності у громадах	Спільні протоколи з громадськими об'єднаннями; адаптивні фреймворки [5; 6; 18]
Міжнародна взаємодія	Інтероперабельність українських протоколів із ЄС	Узгодження з Data Act [24] і національними імплементаціями DGA

* Авторська систематизація на основі аналізу нормативно-аналітичних матеріалів ЄС [23; 24], доповіді ОЕСР [22] і вітчизняного законодавчого поля [8; 11; 12; 13; 14; 17].

* Author's systematization based on the analysis of EU regulatory and analytical materials [23; 24], OECD report [22] and domestic legislative field [8; 11; 12; 13; 14; 17].

Перш ніж перейти до часового розгортання запропонованих політик, варто стисло навести підсумкову різницю між наявною моделлю цифрової взаємодії і тією, що відкривається за визнання правосуб'єктності інформаційного ресурсу. Це порівняння важливе саме у публічно-управлінському ракурсі: воно фіксує не технологічні особливості двох конструкцій (вони вже описані вище), а зміну позицій усіх ключових учасників – громадянина, платформи і держави – у єдиному параметричному зрізі. У таблиці 4 надано сім парамет-

рів, кожен із яких показує одну й ту саму трансформацію: коли інформаційний ресурс отримує правосуб'єктність, одночасно перерозподіляються об'єкт регулювання, позиції учасників, механізм довіри, економіка даних і логіка репутації. Жоден із цих параметрів не змінюється самостійно – це саме переміщення всієї конструкції у нову конфігурацію. Таке зіставлення дає змогу побачити запропоновану модель не як список окремих новацій, а як цілісну альтернативу – суб'єкт-суб'єктну, протокольну, кооперативну. Саме ця цілісність підводить до питання, що логічно постає далі: у який спосіб і за якою послідовністю стає можливим фактичне переміщення публічного управління України з лівої колонки таблиці у праву упродовж циклу 2026–2030 рр.

Таблиця 4. Порівняння наявної та запропонованої моделей цифрової взаємодії за публічно-управлінськими параметрами

Table 4. Comparison of the current and the proposed models of digital interaction by public-administration parameters

Параметр Parameter	Наявна модель Available model	Запропонована модель Proposed model
Об'єкт регулювання	Персональні дані як вузький фрагмент	Інформаційний ресурс як самостійний об'єкт
Позиція громадянина	Об'єкт спостереження і профілювання	Суб'єкт управління своїми ресурсами
Позиція платформи	Фактичний суб'єкт без відповідальності	Сервіс із чітким регламентом і відповідальністю
Позиція держави	Регулятор, що запізнюється	Гарант протоколів і об'єктів
Механізм довіри	Адміністративний примус, централізовані посередники	Протокольна неспростовність, розподілені посередники
Економіка даних	Екстракція ренти платформами	Кооперативна шарингова економіка
Логіка репутації	Скоринг із виключенням	Диференційований доступ із розширенням можливостей

* Авторська систематизація.

* Author's systematization.

Відповідь на питання про спосіб і послідовність такого переміщення утворює змістовний кістяк наступного етапу аргументації. Йдеться не про абстрактну дорожню мапу, а про п'ять реалістичних, інституційно обумовлених кроків, кожний із яких є необхідним і достатнім для відповідного року циклу 2026–2030 рр. Перший етап-крок (2026–2027) – категоріальний: запровадження поняття «інформаційний ресурс» у Цивільний кодекс [17] і у спеціальне публічно-правове регулювання, без чого подальші кроки залишаться без юридичного фундаменту. Другий крок (2027–2028) – регіональна апробація: пілотні проекти цифрової безбар'єрності у визначених громадах, де адаптивні правові фреймворки відпрацьовуються на практичному матеріалі. Третій крок (2028–2029) – інституційне розгортання контуру довірених посередників обігу даних на базі вже сформованої категоріальної рамки. Четвертий крок (2029–2031) – узгодження українських протоколів із європейськими [23; 24] для забезпечення інтеграбельності. П'ятий крок (2030–2031) – інтегрована екосистема довірених інформаційних ресурсів як цільовий стан. Важливо, що кроки не є строго послідовними у вузькому розумінні: пілотні проекти 2027 р. можуть стартувати ще під час нормотворчої роботи 2026 р., а узгодження з

ЄС не чекає завершення внутрішнього циклу – це паралельні роботи з єдиною часовою рамкою.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дає змогу зафіксувати чотири взаємопов'язані результати.

1. Концептуалізовано «об'єктний дефіцит» публічного управління в цифрову епоху як кореневу проблему наявної моделі. Реальний предмет цифрових відносин – інформаційний ресурс – не отримує юридичного статусу об'єкта, що породжує системну неможливість повноцінного публічно-управлінського втручання. Цей дефіцит має категоріальну, а не нормативну природу і не може бути подоланий шляхом удосконалення окремих законів про персональні дані або електронні комунікації; він потребує саме категоріального оновлення базової об'єктно-суб'єктної моделі публічного управління.

2. Систематизовано ознаки інформаційного ресурсу як самостійного об'єкта публічно-управлінських правовідносин у трирівневій рамці. Інформаційний ресурс кваліфікується як похідний від первинного активу, належний до результатів інтелектуальної діяльності власника первинного активу і функціонально унікальний у середовищі децентралізованої інформаційної платформи. Запропоноване визначення спирається на класифікацію віртуальних активів [9] і переносить її у площину публічно-управлінських правовідносин із відповідним розширенням категоріальної бази.

3. Доведено, що об'єктний дефіцит публічного управління породжує триєдину асиметрію цифрової взаємодії: суб'єктності, довіри і цінності. Жодна з трьох позицій – громадянина, платформи, держави – не може бути повноцінно реалізована у наявній моделі. Усі три «дефіцити» розв'язуються одночасно і одним інструментом – визнанням правосуб'єктності інформаційного ресурсу.

4. Обґрунтовано два публічно-управлінські механізми, що відкриваються за визнання правосуб'єктності інформаційного ресурсу: механізм довірених інформаційних ресурсів за принципом «право реалізується через довірену цифрову інфраструктуру» і механізм цифрової безбар'єрності як інклюзивного правосуб'єктного доступу. Обидва механізми мобілізують внутрішні ресурси суспільства – здатність до самоорганізації, протокольну дисципліну, репутаційний капітал – і трансформують їх у функціональні елементи публічного управління, не зменшуючи, а посилюючи функцію держави.

Перспективи подальших досліджень. Перспектива подальших досліджень виростає з ключової тези цієї статті: цінність даних створюється не через їх однобічне накопичення, а через використання у мережевих взаємодіях. Саме мережевий характер цієї цінності й породжує об'єктний дефіцит у системі публічного управління – наявна модель формувалася для регулювання локалізованих, упредметнених об'єктів і не встигає прояснювати нові типи суспільних відносин, побудованих на мережевій взаємодії. Завдання серії одноосібних публікацій, яку відкриває ця стаття, полягає у тому, щоб системно заповнити цю прогалину. Подальші роботи стосуватимуться, по-перше, розроблення нормативної моделі категорії «інформаційний ресурс» із пропозицією конкретних формулювань для Цивільного кодексу України та для спеціального публічно-правового регулювання; по-друге, порівняльного аналізу моделей цифрового суверенітету України, ЄС і окремих його держав-членів (Естонія, Фінляндія) із визначенням адаптовуваних елементів; по-третє, розроблення методики пілотування цифрової безбар'єрності на рівні обласних і

місцевих громад України з визначенням критеріїв оцінки результативності таких пілотних проєктів. Окрема перспектива пов'язана із вписуванням запропонованої моделі у контури національної системи стійкості та цифрової складової безпекової політики, що відкриває простір для міждисциплінарного синтезу із суміжними дослідницькими напрямками. Спільний знаменник усіх цих напрямів – створення для публічного управління інструментарію, який дає змогу вчасно регулювати сучасні мережеві процеси і прояснювати нові типи відносин у суспільстві, а не реагувати на них із застарілих категоріальних позицій, побудованих для іншої – індустріальної – епохи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амосов О. Ю., Гавкалова Н. Л. Моделі публічного адміністрування (архетипова парадигма). Публічне управління: теорія та практика : збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління. Харків : Вид-во «ДокНаукаДержУпр». Спеціальний випуск, Червень. 2013. С. 6–13. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/4713/1/%d0%a1%1%82%d0%b0%d1%82%d1%8c%d1%8f%20%d0%a3%d0%94%d0%9a%2035.071.pdf>
2. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики : монографія. Київ : Вид-во УАДУ, 2000. 328 с.
3. Абрамов В. І., Ситник Г. П., Смолянюк В. Ф. та ін. Глобальна та національна безпека : підручник ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 784 с.
4. Дзюндзюк В., Дзюндзюк Б. Публічне управління за допомогою блокчейн-технології та платформ: нові можливості. *Актуальні проблеми державного управління*. 2022. № 2 (61) С. 104–115. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2022-2-07>
5. Дунаєв І. В. Платформне врядування в організації публічно-приватного партнерства навколо спортивної інфраструктури: чи можлива інтеграція стейкхолдерів через цифрові екосистеми? *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2024. Том 35 (74). № 6. С. 170–175. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.6/29>
6. Дунаєв І. В., Латинін Є. М. Цифрова трансформація юрисдикцій: виклик для традиційного публічного управління чи закономірна еволюція? *Державне будівництво*. 2025. № 1. <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-02>
7. Компанія «Сімкорд». Правовий режим активу, інформаційного ресурсу та цифрового активу. Bitbon Space. URL: <https://www.bitbon.space/ua/knowledge-base/digital-assets/fundamental-principles-of-a-digital-asset-s-functioning/legal-regime-of-assets-information-resources-and-digital-assets> (дата звернення: 04.05.2026).
8. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення: 03.04.2026).
9. Кудь А. А. Комплексна класифікація віртуальних активів. *International Journal of Education and Science*. 2021. Vol. 4, No. 3–4. P. 64–91. <https://doi.org/10.26697/ijes.2021.3.6>
10. Кудь А. А. Сучасні підходи глобального та державного регулювання обігу віртуальних активів: що обрати для підтримки цифрових інновацій? *Актуальні проблеми державного управління*. 2023. № 1. С. 59–82. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2023-1-04>
11. Про електронні комунікації : Закон України від 16.12.2020 № 1089-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20> (дата звернення: 03.04.2026).
12. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> (дата звернення: 03.04.2026).
13. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 03.04.2026).
14. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 03.04.2026).
15. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 544 с.
16. Ситник Г. П., Орел М. Г. Публічне управління у сфері національної безпеки : підручник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2022. 464 с.
17. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 03.04.2026).

18. Dunayev I., Gavkalova N., Kud A. Designing a platform-based model of civic participation within the smart-city concept for post-war Ukrainian cities. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2023. Vol. 4, No. 13 (124). P. 46–56. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.285448>
19. Floridi L. *The Ethics of Artificial Intelligence: Principles, Challenges, and Opportunities*. Oxford : Oxford University Press, 2024. 320 p. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198883098.001.0001>
20. Kud A. A. Decentralized information platforms in public governance: reconstruction of the modern democracy or comfort blinding? *International Journal of Public Administration*. 2023. Vol. 46, No. 3. P. 195–205. <https://doi.org/10.1080/01900692.2021.1993905>
21. Mazzucato M., Ryan-Collins J. Putting Value Creation Back into “Public Value”: From Market-Fixing to Market-Shaping. *Journal of Economic Policy Reform*. 2024. Vol. 27, No. 1. P. 33–52. <https://doi.org/10.1080/17487870.2022.2053537>
22. OECD. *Going Digital Toolkit Notes: Data Governance Ecosystems*. Paris : OECD Publishing, 2024. URL: <https://goingdigital.oecd.org/data-governance> (accessed: 03.04.2026).
23. Regulation (EU) 2022/868 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2022 on European data governance and amending Regulation (EU) 2018/1724 (Data Governance Act). *Official Journal of the European Union*. 2022. L 152. P. 1–44. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj> (accessed: 03.04.2026).
24. Regulation (EU) 2023/2854 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2023 on harmonised rules on fair access to and use of data (Data Act). *Official Journal of the European Union*. 2023. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj> (accessed: 03.04.2026).
25. World Economic Forum. *Data Equity: Foundational Concepts for Generative AI*. Geneva : WEF, 2024. URL: <https://www.weforum.org/publications/data-equity-foundational-concepts-for-generative-ai/> (accessed: 03.04.2026).

Стаття надійшла до редакції 10.02.2026 р.

Стаття рекомендована до друку 15.03.2026 р.

Опубліковано 30.06.2025 р.

Kud Aleksandr Aleksandrovych,

PhD in Public Administration, Chief Executive Officer of Simcord LLC,

18A Otakara Yarosha St., Kharkiv, 61166, Ukraine

e-mail: Alexander.Kud@simcord.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5753-7421>

LEGAL PERSONALITY OF AN INFORMATION RESOURCE AS A PRECONDITION FOR DIGITAL SOVEREIGNTY IN PUBLIC ADMINISTRATION

Abstract. The article presents a conceptual-theoretical study of the problem of recognising an information resource as an independent object of public-administration legal relations in the context of safeguarding the digital sovereignty of Ukraine. The concept of the “object deficit” of public administration in the digital age is proposed: the actual subject matter of digital relations – the information resource – has no legally recognised status and for that reason remains outside the direct regulatory reach of the state. The basic features of the information resource as an independent object of legal relations are systematised: its derivativeness from a primary asset, its belonging to the results of intellectual activity, and its functional uniqueness within the environment of a decentralised information platform. It is substantiated that this deficit produces a triune asymmetry of digital interaction – of subjectivity, of trust and of value – and can be overcome only through a categorical renewal of the basic object-subject model of public administration. It is proved that recognition of the legal personality of the information resource is the precondition for two public-administration mechanisms: trusted information resources under the principle of “the right is implemented through a trusted digital infrastructure”, and digital barrier-free environment as inclusive subject-based access. Directions for changes in the state and regional policies of Ukraine for the cycle of 2026–2030 are proposed. The root problem addressed by the study is the systemic inability of the existing model of public administration to regulate digital relations without legal recognition of their actual subject matter – the information resource. The article opens a series of single-author publications devoted to the consistent unfolding of this root problem in its conceptual, normative, institutional and instrumental dimensions.

Keywords: *information resource; digital sovereignty; public administration; decentralised information platforms; object deficit; asymmetry of digital interaction; data sharing economy; digital barrier-free environment.*

REFERENCES

1. Amosov, O.Yu., & Havkalova, N.L. (2013). Models of public administration (archetypal paradigm). *Public Administration: Theory and Practice: A Collection of Scientific Papers by the Association of Doctors of Science in Public Administration*, Special issue, 6–13. <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/4713/1/%d0%a1%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%8c%d1%8f%20%d0%a3%d0%94%d0%9a%2035.071.pdf> [in Ukrainian].
2. Bakumenko, V.D. (2000). Formation of state-administrative decisions: issues of theory, methodology, practice. *Vyd-vo UADU* [in Ukrainian].
3. Abramov, V.I., Sytnyk, H.P., Smolianiuk, V.F. et al. (2016). *Global and National Security: textbook*. NADU [in Ukrainian].
4. Dziundziuk, V., & Dziundziuk, B. (2022). Public administration using blockchain technology and platforms: new opportunities. *Pressing problems of public administration*, 2(61), 104–115. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2022-2-07> [in Ukrainian].
5. Dunayev, I.V. (2024). Platform governance in the organisation of public-private partnership around sports infrastructure: is the integration of stakeholders through digital ecosystems possible? *Taurida National V. I. Vernadsky University. Series: Public Management and Administration*, 35(74)(6), 170–175. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.6/29> [in Ukrainian].
6. Dunayev, I.V., & Latynin, Ye.M. (2025). Digital transformation of jurisdictions: a challenge for traditional public administration or a natural evolution? *State Formation*, 1. <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-02> [in Ukrainian].
7. Simcord LLC. (n.d.). Legal regime of assets, information resources and digital assets. Bitbon Space. <https://www.bitbon.space/ua/knowledge-base/digital-assets/fundamental-principles-of-a-digital-asset-s-functioning/legal-regime-of-assets-information-resources-and-digital-assets> [in Ukrainian].
8. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996). Constitution of Ukraine: Law of Ukraine No. 254к/96-VR of 28.06.1996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> [in Ukrainian].
9. Kud, A.A. (2021). Comprehensive classification of virtual assets. *International Journal of Education and Science*, 4(3–4), 64–91. <https://doi.org/10.26697/ijes.2021.3.6>
10. Kud, A.A. (2023). Modern approaches of global and state regulation of virtual assets circulation: what to choose to support digital innovations? *Pressing problems of public administration*, 1, 59–82. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2023-1-04> [in Ukrainian].
11. Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). On Electronic Communications: Law of Ukraine No. 1089-IX of 16.12.2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20> [in Ukrainian].
12. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). On Electronic Identification and Electronic Trust Services: Law of Ukraine No. 2155-VIII of 05.10.2017. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> [in Ukrainian].
13. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). On the Protection of Personal Data: Law of Ukraine No. 2297-VI of 01.06.2010. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> [in Ukrainian].
14. Verkhovna Rada of Ukraine. (1992). On Information: Law of Ukraine No. 2657-XII of 02.10.1992. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> [in Ukrainian].
15. Sytnyk, H.P. (2012). *State Administration in the Field of National Security: Conceptual and Organisational-Legal Foundations*. NADU [in Ukrainian].
16. Sytnyk, H.P., & Orel, M.H. (2022). *Public Administration in the Field of National Security: textbook* (H. P. Sytnyk, Ed.). VPTs Kyivskiyi universytet [in Ukrainian].
17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2003). Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 435-IV of 16.01.2003. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [in Ukrainian].
18. Dunayev, I., Gavkalova, N., & Kud, A. (2023). Designing a platform-based model of civic participation within the smart-city concept for post-war Ukrainian cities. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 4(13(124)), 46–56. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.285448>
19. Floridi, L. (2024). *The ethics of artificial intelligence: principles, challenges, and opportunities*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198883098.001.0001>
20. Kud, A.A. (2023). Decentralized information platforms in public governance: reconstruction of the modern democracy or comfort blinding? *International Journal of Public Administration*, 46(3), 195–205. <https://doi.org/10.1080/01900692.2021.1993905>
21. Mazzucato, M., & Ryan-Collins, J. (2024). Putting value creation back into «public value»: from market-fixing to market-shaping. *Journal of Economic Policy Reform*, 27(1), 33–52. <https://doi.org/10.1080/17487870.2022.2053537>
22. OECD. (2024). *Going Digital Toolkit Notes: Data Governance Ecosystems*. OECD Publishing. <https://goingdigital.oecd.org/data-governance>

23. European Parliament and Council. (2022). Regulation (EU) 2022/868 of 30 May 2022 on European data governance and amending Regulation (EU) 2018/1724 (Data Governance Act). *Official Journal of the European Union*, L 152, 1–44. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj>

24. European Parliament and Council. (2023). Regulation (EU) 2023/2854 of 13 December 2023 on harmonised rules on fair access to and use of data (Data Act). *Official Journal of the European Union*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj>

25. World Economic Forum. (2024). Data equity: foundational concepts for generative AI. WEF. <https://www.weforum.org/publications/data-equity-foundational-concepts-for-generative-ai/>

The article was received by the editors 10.02.2026.

The article is recommended for printing 15.03.2026.

Published 30.05.2026.